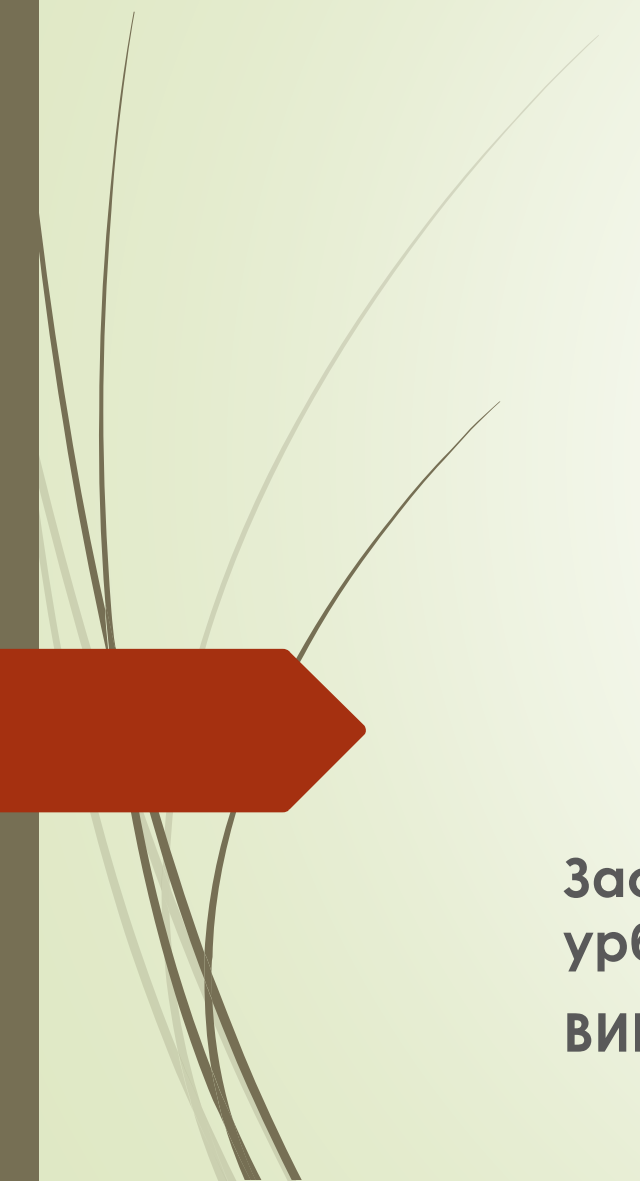

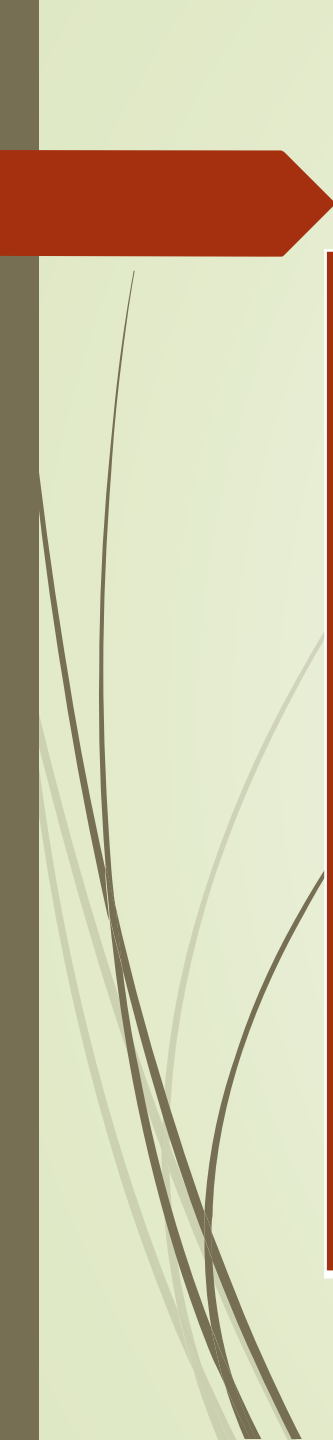

АРХІТЕКТУРНО- МІСТОБУДІВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Лекція 3

Заступник директора ННІ АДОМ, канд. арх., доцент кафедри
урбаністики та містобудування

ВИГДОРОВИЧ ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА

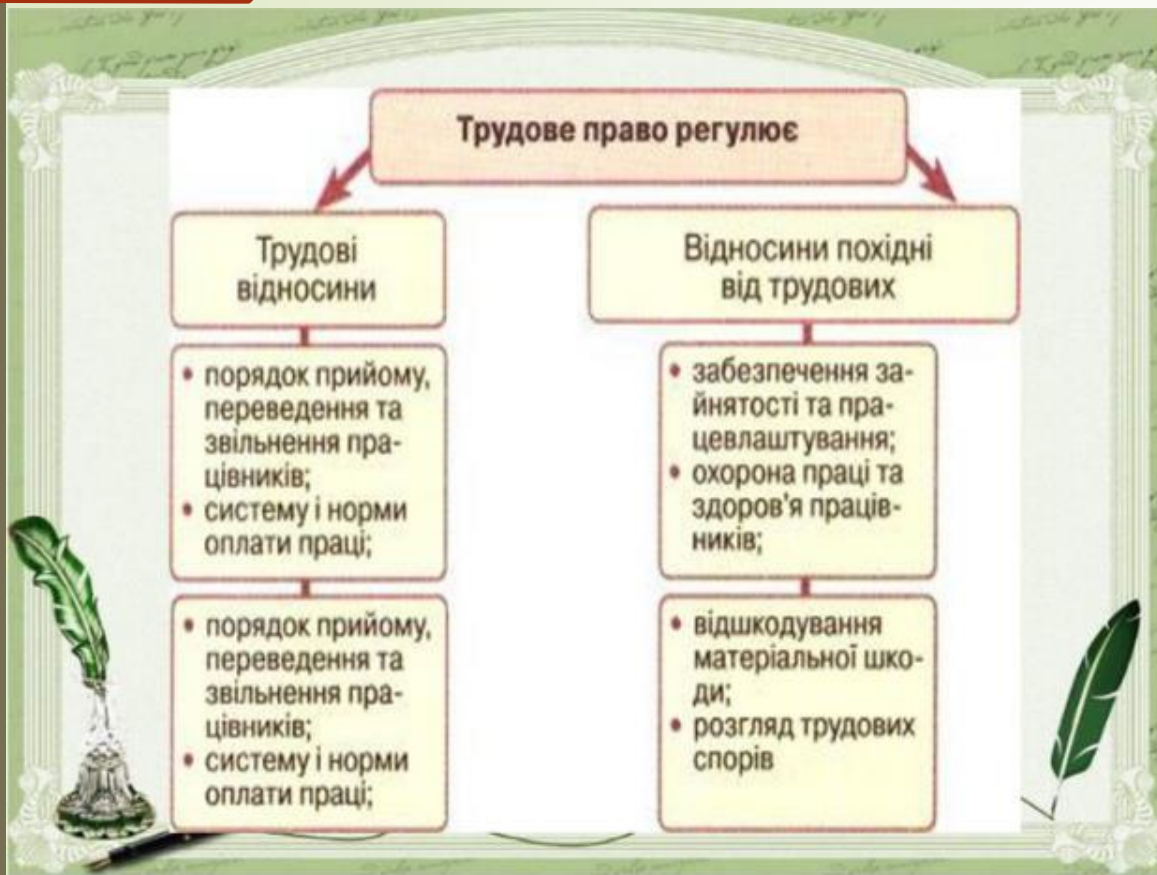
Лекція 3. Загальна характеристика трудового права як галузі, що регулює соціальні права людини вітчизняні механізми захисту прав і свобод людини і громадянина. Вітчизняні механізми захисту прав і свобод людини і громадянина

- 1. Загальна характеристика трудового права, як галузі, що регулює соціальні права людини. Трудовий договір: поняття, види, порядок укладання. Підстави припинення трудових правовідносин**
- 2. Юридична відповідальність як інструмент захисту прав і свобод людини і громадянина. Види юридичної відповідальності за галузевою належністю.**
- 3. Способи захисту прав особи. Самозахист як вид неюрисдикційного способу захисту прав і свобод людини та громадянина**
- 4. Адміністративні способи захисту прав і свобод людини та громадянина.**
- 5. Судовий спосіб захисту. Судова система України.**

Загальна характеристика трудового права як галузі, що регулює соціальні права людини

- Трудове право-це галузь права ,яка закріплює і регулює індивідуальні та колективні трудові відносини ,що виникають у суспільстві.

Соціальні права людини закріплені у таких основних правових актах: Загальній декларації прав людини, Міжнародних пактах ООН, конвенціях Міжнародної організації праці, Європейській соціальній хартії тощо. Відповідно до положень цих актів, до основних соціальних прав належать: право на працю; на відпочинок; на достатній життєвий рівень для себе та своєї сім'ї; на охорону здоров'я, медичне страхування; на соціальне забезпечення; на освіту; на житло; на охорону і допомогу сім'ї; на захист материнства; на охорону і допомогу дітям та підліткам. Переважна частина вказаних прав регулюється нормами трудового права, що визначають особливості реалізації права на працю та соціальний захист.

Трудове право є самостійною галуззю права із своїм предметом, методом та розгалуженою системою нормативних актів на чолі з Кодексом законів про працю. У сфері трудового права існують засади приватноправового та публічно правового регулювання. Публічна сфера обмежується охороною праці, гарантіями часу відпочинку, наданням соціальних пільг для жінок.

Функції трудового права

Економічна

впливає на економічні відносини шляхом встановлення міри праці та міри споживання, стимулювання матеріальними засобами високопродуктивної праці.

Соціальна
(виховна)

формується особистість працівника в напрямку, необхідному для суспільства

Управлінська,
охоронна

охорона законних прав і інтересів працівників в трудових правовідносинах, захист їх честі, гідності реалізації права на працю.

Тенденції розвитку трудового права:

1. Розширення сфери дії законодавства про працю. Законодавство регулює окремі відносини, цілі інститути у відносинах щодо проходженню військової та напіввійськової служби, системи органів міністерства внутрішніх справ, Державної податкової служби тощо.
2. Зростання договірних засад у регулюванні відносин у сфері праці та зменшення імперативних норм.
3. Зростання приватноправових засад загалом у трудових правовідносинах.
4. Зміна ролі профспілок у регулюванні відносин: від опіки над працівниками профспілки переходять до соціального діалогу (партнерства) із роботодавцями, вони стають захисниками найманих працівників на різних рівнях.
5. Зростання ролі міжнародно-правового регулювання і актів міжнародних організацій у регулюванні трудових відносин в Україні (Україна ратифікувала 56 міжнародних конвенцій з приводу трудових прав).

Трудовий договір – це угода між

Працівником

Власником підприємства,
установи, організації або
уповноваженим ним органом
чи фізичною особою

За якою

Зобов'язується
виконувати
роботу,
визначену
угодою

З підляганням
внутрішньому
трудоному
розпорядкові

Зобов'язується
виплачувати
працівникові
заробітну плату

І забезпечувати
умови праці,
необхідні для
виконання
роботи

Сторони (суб'єкти трудових правовідносин)

Працівник

- Фізичні особи;
- з 16 років;
- з 15 років (письмова згода одного з батьків)
- з 14 років (на канікулах)

Власник

- Будь-який власник (або уповноважена особа) підприємства, закладу, організації;
- будь-яка фізична особа – наймач працівника

Форма

Усна

Письмова

- З неповнолітніми;
- контракт;
- з особливими умовами, з ризиком для здоров'я;
- пов'язана з державною таємницею тощо

```
graph TD; A[За термінами] <--> B[Безстрокові]; A <--> C[Строкові];
```

За термінами

Безстрокові

Строкові

```
graph TD; A[Випробувальний термін] --> B[Умови договору]; A --> C["- Для вивчення професійних якостей працівника;  
- для робочих – 1 міс.;  
- до 3-х. міс. (іноді до 6-ти)"]; A --> D["Не встановлюється для неповнолітніх, молодих спеціалістів, звільнених у запас та ін."];
```

Умови договору

Випробувальний термін

- Для вивчення професійних якостей працівника;
- для робочих – 1 міс.;
- до 3-х. міс. (іноді до 6-ти)

Не встановлюється для неповнолітніх, молодих спеціалістів, звільнених у запас та ін.

Порядок та умови прийому на роботу

Обов'язок працівника:

- 1) Сумлінно виконувати трудові обов'язки;
- 2) дотримуватися трудової дисципліни;
- 3) дотримуватися правил техніки безпеки.

Обов'язки роботодавця (власника або уповноваженої особи):

- 1) Створити безпечні та здорові умови роботи;
- 2) своєчасно сплачувати заробітну плату;
- 3) ознайомити працівника з правилами техніки безпеки, роз'яснити йому права та обов'язки;
- 4) визначити працівнику робоче місце.

Види робочого часу

Нормальна тривалість

- Не більш ніж 40 год. на тиждень;
- напередодні святкових і неробочих днів скорочується на 1 годину

Скорочена тривалість

- Від 16 до 18 років – 36 год. на тиждень;
- від 14 до 16 років – 24 год. на тиждень (від 14 – на канікулах)
- для учнів від 16 до 18 років – до 18 год.;
- для учнів від 15 до 16 років – до 12 год.;
- Для зайнятих на шкідливому виробництві – 36 год.

Додаткові види робочого часу

Розірвання трудового договору з ініціативи працівника

Працівник попереджує роботодавця письмово за два тижні

За взаємною згодою трудовий договір може бути розірваний достроково

До спливу двотижневого строку працівник має право відкликати заяву

Після спливу двотижневого строку працівник має право припинити роботу

В останній день роботи роботодавець зобов'язаний надати працівнику трудову книжку та провести з ним остаточний розрахунок.

Підстави припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця

Зміни в організації виробництва і праці

Скорочення штату

Призов або мобілізація власника – фізичної особи

Поновлення на роботі попереднього працівника

Підстави припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця

Поява на роботі в нетверезому стані

Розкрадання за місцем роботи (за вироком суду)

Прогул

Систематичне невиконання трудових обов'язків

Невідповідність працівника займаній посаді

Відсутність більше чотирьох місяців підряд внаслідок тимчасової непрацездатності

Вихідна допомога

:: не менше середнього місячного заробітку – для працівників, що вивільнюються внаслідок ліквідації підприємства, скорочення штату, виявленої невідповідності займаній посаді або внаслідок поновлення на роботі працівника, що раніше виконував цю роботу;

:: не менше двох мінімальних заробітних плат – у разі призову або вступу на військову службу;

:: не менше тримісячного середнього заробітку – для звільнених внаслідок порушення роботодавцем трудового законодавства.

Юридична відповідальність як інструмент захисту прав і свобод людини і громадянина

Поняття і види відповідальності

- Відповідальність – це обов'язок особи зазнати негативних наслідків за вчинки, які не відповідають встановленим суспільством соціальним нормам.

Конституція України, як вже зазначалося раніше, закріплює основоположні права і свободи людини і громадянина, які надають можливість будь-якій особі вільно жити, відчувати свою захищеність, мати умови для економічного, культурного розвитку, соціального добробуту. Проте такий стан захищеності кожного залежить не лише від наявності нормативного закріплення прав, а й реальної поведінки інших осіб у суспільстві, які повинні дотримуватись правил, встановлених у законодавстві, діяти в межах своєї свободи, яка закінчується там, де починається право іншого.

Основні види соціальної відповідальності:

- **Моральна відповідальність** полягає в осуді суспільством вчинку особи, що не відповідає поняттям добра і зла, чесності і справедливості.
- **Політична відповідальність** – необхідність суб'єкта політичних відносин відповідати за свої рішення перед організацією, що наділила його владними повноваженнями.
- **Юридична відповідальність.**

- **Юридична відповідальність** – це специфічні правовідносини між державою і правопорушником, що характеризуються засудженням протиправного діяння і суб'єкта правопорушення, покладанням на останнього обов'язку зазнати несприятливих наслідків за скоєне правопорушення.

Ті підставами притягнення до юридичної відповідальності є:

- наявність правової норми, що передбачає склад правопорушення;
- юридичний факт – вчинення самого правопорушення;
- наявність правозастосовного акта, що набрав чинності.

Юридична відповідальність ґрунтується на принципах:

1) законності —

- полягає у тому, що юридична відповідальність:
- настає за діяння, передбачені законом; застосовується в суворій відповідності з визначеним законом порядком;
- припускає наявність складу правопорушення (тобто наявність протиправного, винного діяння);
- настає лише перед передбаченими законом компетентними органами;
- припускає конституційність закону, що встановлює міру відповідальності.
- незнання законів не звільняє від відповідальності (ст. 68 Конституції України);

2) обґрунтованості — виражається в:

- установленні самого факту вчиненого правопорушником протиправного діяння як об'єктивної істини;
- встановленні інших юридично значущих фактів, пов'язаних з висновками про факт і суб'єкта правопорушення;

4) невідворотності — полягає в:

- неминучості настання відповідальності правопорушника;
- оперативності застосування заходів відповідальності за вчинені правопорушення;
- професіоналізмі і добросовісності діяльності правоохоронних органів;
- ефективності заходів, застосовуваних до правопорушників;

3) доцільності —

- полягає у відповідності обраного заходу впливу на правопорушника цілям юридичної відповідальності (захистити правопорядок, виховати поважне ставлення до права).
- Цей принцип вимагає:
- індивідуалізації державно-примусових заходів залежно від тяжкості правопорушення і властивостей правопорушника як особи відповідальності (ст. 61 Конституції України: «Юридична відповідальність особи має індивідуальний характер»);
- пом'якшення і навіть відмова від застосування заходів відповідальності за наявності можливості досягти її мети іншим шляхом;

5) своєчасності — означає

- можливість притягнення правопорушника до відповідальності протягом строку давності, тобто проміжку часу, не занадто віддаленого від факту правопорушення.
- Для адміністративних і дисциплінарних проступків установлений строк давності в кілька місяців, для кримінальних злочинів — від одного року до 10-15 років (залежно від тяжкості злочину і обставин справи).
- Виконання вироку, що вступив у законну силу, або постанови про накладення адміністративного стягнення також обмежено строком давності.
- Майнова відповідальність здійснюється в межах строку давнення позову;

• 6) **справедливості** — виявляється в такому.

- кримінальне покарання не встановлюється за проступки;
- при встановленні заходів покарання і стягнення не повинно принижуватися людська гідність;
- зворотної дії в часі не має закон, що встановлює відповідальність або посилює (але не пом'якшує) її;
- за одне правопорушення встановлюється тільки одне покарання.
- «Ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення» (ст. 61 Конституції України).

Функції юридичної відповідальності

правоохоронна	виховна
правовідновлююча (компенсаційна)	загальнопревентивна
• Спрямована на відновлення незаконно порушених прав, примусове виконання невиконаних обов'язків, властивих цивільній, насамперед, майновій, відповідальності (відновлення майнового права). • Правовідновлюючі санкції мають абсолютно визначений характер: розмір заподіяної шкоди може бути точно встановлений незалежно від обставин правопорушення	спрямована на виховання громадян у дусі поважання закону

Види юридичної відповідальності

- Конституційна (юридична підстава — Конституція)

- настає за порушення норм Конституції України. Маючи високий ступінь нормативної концентрації та ціннісної орієнтації, норми Конституції є нормами прямої дії.
- Питання про притягнення суб'єкта (фізичної або юридичної особи) до конституційно-правової відповідальності вирішується судом

- Дисциплінарна (юридична підстава — КЗпП України)

- накладається адміністрацією підприємств, установ, організацій (особою, що має розпорядчо-дисциплінарну владу над конкретним працівником) внаслідок вчинення дисциплінарних проступків:
 - 1) відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку;
 - 2) в порядку підпорядкованості;
 - 3) відповідно до дисциплінарних статутів і положень.
- Реалізується виключно в рамках службової підпорядкованості.
- Засоби дисциплінарної відповідальності: догана, пониження в посаді, звільнення.
- Правозастосовний акт — наказ.

- Матеріальна (юридична підстава — КЗпП України)

- настає за вчинене майнове правопорушення, шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації робітниками та службовцями при виконанні ними своїх трудових обов'язків.
- Притягає до відповідальності адміністрація підприємства.
- Захід матеріальної відповідальності — грошове стягнення.
- Правозастосовний акт — наказ.

- Адміністративна (юридична підстава — КпАП України)

- накладається за адміністративні правопорушення органами державного управління (органами так званої адміністративної юрисдикції) до осіб, що не підпорядковані їм по службі.
- Заходи адміністративної відповідальності — попередження, штраф, адміністративний арешт, позбавлення спеціальних прав (наприклад, прав водія) і т.ін.
- Правозастосовний акт — рішення

• Цивільна (юридична підстава — ЦПК)

- настає з моменту правопорушення — невиконання договірних зобов'язань майнового характеру у встановлений строк або виконання неналежним чином, заподіяння позадоговірної шкоди (цивільно-правової проступку) або здоров'ю чи майну особи.
- Її особливість полягає у добровільному виконанні правопорушником відповідальності без застосування примусових заходів. Державний примус використовується у разі виникнення конфлікту між учасниками цивільних правовідносин.
- Питання про притягнення суб'єкта (фізичної або юридичної особи) до цивільно-правової відповідальності вирішується судом, арбітражним судом або адміністративними органами держави за заявою учасника правовідносини або потерплого.
- Заходи цивільно-правової відповідальності — відшкодування майнових втрат, скасування незаконних угод, штраф, пеня та інші міри, які полягають у примушуванні особи нести негативні майнові наслідки.
- Правозастосовний акт — постанова.

• Кримінальна (юридична підстава — КПК)

- настає за вчинення злочинів, вичерпний перелік яких міститься в КК кодексі, тобто встановлюється лише законом, настає з моменту офіційного обвинувачення, реалізується виключно в судовому порядку.
- Заходи кримінальної відповідальності — жорсткі заходи кримінального покарання, які впливають на особу винного (позбавлення волі, виправні роботи без позбавлення волі та ін.);
- застосовуються лише в судовому порядку.
- Правозастосовний акт — вирок.

- Міжнародно-правова відповідальність — це юридичний обов'язок суб'єкта-правопорушника ліквідувати наслідки шкоди, заподіяної іншому суб'єкту міжнародного права невиконанням або неналежним виконанням розпоряджень міжнародного права.
- Невиконання або неналежне виконання міжнародно-правових розпоряджень виявляється в тому, що держава-порушниця своїми діями порушила сформований міжнародний правопорядок або своїми діями заподіяла шкоду іншій державі.
- Зміст правовідносин міжнародно-правової відповідальності полягає в осуді правопорушника й в обов'язку правопорушника понести несприятливі наслідки правопорушення. Суб'єктами міжнародно-правової відповідальності можуть бути тільки держави.
- Фізичні і самостійні юридичні особи не несуть такої відповідальності за звичайні правопорушення, оскільки в цих випадках відповідальність є цивільно-правовою.

Способи захисту права власності

Речові (майнові)

- **Віндикаційний позов**
(витребування майна з чужого незаконного володіння) (ст.388 ЦК);
- **Негаторний позов**
(усунення перешкод у здійсненні права власності) ст.391 ЦК
- **Позов про визнання права власності** (ст.392 ЦК)

Зобов'язальні (немайнові)

- Відшкодування збитків, які настали внаслідок невиконання чи неналежного виконання договору;
- Повернення речей, які були надані у володіння (за договорами схову, застави, перевезення);
- Про визнання правочинів недійсними;
- Про захист права власності в деліктних зобов'язаннях;
- Про повернення безпідставно набутого чи збереженого майна

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

- **АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО** — сукупність норм права, які регулюють відносини в галузі державного управління.
- **АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО** - це галузь права, яка об'єднує юридичні норми, що виникають в ході діяльності між державними органами, а також між ними і громадськими організаціями, з громадянами.

Особливістю цієї галузі права є те, що одним з учасників цих правовідносин виступає держава. Вона наділена правом примусу.

Друга сторона зобов'язана їй підпорядковуватись.

Державу представляє відповідний орган державного управління.

В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ ВИДІЛЯЮТЬ ЗАГАЛЬНУ, ОСОБЛИВУ І СПЕЦІАЛЬНУ ЧАСТИНИ.

- об'єднує норми, що закріплюють основні принципи управління, правове становище суб'єктів, форми і методи їх діяльності, адміністративний процес, способи забезпечення законності в державному управлінні.

Загальна
частина

- норми, що регулюють управління народним господарством, транспортом, соціально-культурним будівництвом, зв'язком тощо.

Особлива
частина

- норми, що регулюють адміністративно-правову діяльність суб'єктів управління конкретними сферами. Наприклад, адміністративна діяльність органів внутрішніх справ, адміністративна діяльність органів митного контролю тощо.

Спеціальна
частина

У загальній частині закріплюються поняття адміністративного правопорушення, окремі елементи об'єктивних і суб'єктивних ознак складу адміністративного проступку, поняття і види адміністративних стягнень і загальні правила їх накладання.

В особливій частині закріплюються види адміністративних проступків у різних галузях.

ВИДИ ВІДНОСИН, ЯКІ РЕГУЛЮЮТЬСЯ НОРМАМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

- 1. Відносини між державними органами, що підпорядковані один одному.
- 2. Відносини між державними органами, які не мають безпосереднього підпорядкування один одному.
- 3. Відносини між державними органами та установами, організаціями, які їм підпорядковані.
- 4. Відносини між державними органами та іншими установами, підприємствами, громадськими організаціями, громадянами.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

- **АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ** - це специфічне реагування держави на адміністративне правопорушення, що полягає в застосуванні уповноваженим органом або посадовою особою передбаченого законом стягнення до суб'єкта правопорушення.

ПІДСТАВИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНІСТІ:

Фактична	Процесуальна
Наявність у діянні особи складу адміністративного правопорушення	Рішення уповноваженого органу про притягнення конкретної особи до адміністративної відповідальності

ЩО ТАКЕ САМОЧИННЕ БУДІВНИЦТВО?

Визначення.
Відповідальність.
Процедура узаконення.

stargorod

Самовільно зведені будівлі в українському законодавстві мають назву самочинного будівництва.

Відповідно до ст. 376 Цивільного кодексу України самочинним будівництвом вважається нерухоме майно, яке збудоване або будується:

- на земельній ділянці, що не була відведена для цих цілей
- відсутній дозвіл на проведення будівельних робіт
- відсутня належно затверджена проектна документація
- об'єкт побудований з порушенням будівельних норм і правил.

Самовільне зведення будівлі, без належного її оформлення, робить неможливим здійснити продаж, обмін, дарування або наслідування. Отже, необхідним є процедура узаконення самочинного будівництва.

За такі за порушення при будівництві передбачені **грошові штрафи та покарання у вигляді зносу таких будівель.**

До переліку порушень належать:

- ✓ Самочинне будівництво;
- ✓ Істотне відхилення від проекту, що суперечить суспільним інтересам або порушує права інших осіб;
- ✓ Істотне порушення будівельних норм і правил;
- ✓ Неподання повідомлення про початок робіт або наведення недостовірних даних у такому повідомленні;
- ✓ Експлуатація об'єктів, не прийнятих в експлуатацію;
- ✓ Наведення недостовірних даних у декларації про готовність об'єкта до експлуатації;
- ✓ Недопущення посадових осіб органів державного архітектурно-будівельного контролю на об'єкти будівництва, підприємства будівельної галузі для виконання покладених на них функцій.

13 грудня 2022 року Верховною Радою було прийнято законопроект №5655 згідно положень якого, з другої половини 2023 року за легалізацію будівництва доведеться сплатити штраф, а також адміністративний збір в **розмірі від 12 000** грн.

Станом на лютий 2023 року, у Верховній Раді до другого читання готується законопроект Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності у сфері містобудівної діяльності.

Проект Закону передбачає посилення Кримінальної відповідальності за самочинне будівництво, а також можливість тимчасового арешту об'єктів незаконного (самочинного) будівництва.

Судова система України

Принципи правосуддя

- Законність (рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом)
- Презумпція невинності
- Забезпечення доведеності вини
- Забезпечення обвинуваченому права на захист

- Змагальність сторін
- Підтримка державного звинувачення в суді прокурором
- Гласність судового процесу та його повна фіксація технічними засобами
- Призначення та виборність суддів, колегіальний або одноосібний розгляд справ.

- Незалежність суддів та підпорядкованість їх лише закону
- Забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом
- Обов'язковість рішень суду

Судова система України

Конституційний суд

Принципи діяльності

- Верховенство права
- Не залежність
- Колегіальність
- Рівноправність суддів
- Гласність
- Повнота і всебічність розгляду справ

Повноваження Конституційного суду

Приймає рішення і дає висновки по справах які стосуються:

- конституційності законів та інших правових актів
- відповідності міжнародних договорів до Конституції України

- додержання конституційної процедури розслідування та розгляду справи про усунення Президента з поста в порядку імпічменту
 - офіційного тлумачення Конституції та законів України
- Строк повноваження суддів – 9 років без права на повторне призначення